

S-a stins un luceafăr mai spre răsărit

Nr. 1-4, anul XIX, 2009

Cristea Sandu TIMOC

Nicolae CORNEANU

Când a murit Eminescu, a căzut un luceafăr peste România şi de atunci ne închinăm şi ne rugăm pentru eternitatea unui poet care şi-a legat poezia şi proza de interesele poporului român.
În 18 ianuarie 2009, un alt luceafăr, mai dinspre răsărit, din Moldova, a trecut în eternitate tocmai când sărbătorea 159 de ani de la naşterea lui Eminescu. S-a stins însuşi luceafărul poeziei basarabene, Grigore Vieru.
Se trăgea dintr-o familie de lucrători cu sapa, comuna Pererita, judeţul Hotin – Basarabia.
În perioada în care înflorea printre ciulinii din Basarabia, poezia lui Grigore Vieru şi a altora se scria poezie şi la românii din Banatul sârbesc, cei din Timoc şi astăzi sunt fără identitate, doar sunt sub jug sârbesc. Prin anul 1968, am izbutit să pun mâna pe două cărţulii de poezii, dintre care una a lui Grigore Vieru, m-a mişcat mai mult şi mi-am zis că, iată, a răsărit o stea în Moldova, în apropierea stelei lui Eminescu.
Cartea cu poezii a lui Grigore Vieru era scrisă cu litere chirilice, dar în limba română, care mi-a dispărut din bibliotecă, în timp ce cartea lui Petre Dudnic, cu poezii şi o introducere a lui Grigore Vieru, din 1968, scrisă în limba română şi litere chirilice, o am ca pe o mărturie pentru identitatea limbii române de atunci. Cunoşteam procedeul acesta, al slavizării limbii române, încă din anul 1944, când noi, intelectualii români timoceni, aflaţi la liceul român şi şcoala normală din Vârşeţ, scriam şi publicam în ziarul „Nădejdea” în mod clandestin „Foaia Timocului”, ce se introducea la mijlocul ziarului, să nu bage sârbii de seamă că românii din Timoc încep să scrie în limba lor maternă, deşi pe atunci Iugoslavia era desfiinţată, doar pentru înăbuşirea culturii şi a cuvântului românesc se menţinea un fel de oştire nevăzută, care să împiedice orice dezvoltare a românilor timoceni.
Tot cu acest alfabet chirilic s-a publicat în mod conspirativ în Serbia de atunci de către ziarul „Nădejdea” o primă carte de istorie a românilor din Timoc, introdusă în mijlocul calendarului, sperându-se că nu vor mirosi patrioţii sârbi ca să le dea foc, să ardă o istorie şi o limbă. Deosebirea este că ruşii, care sunt socotiţi în Europa cei mai intoleranţi, permiteau să se publice cărţi cu poezii cu alfabet chirilic în Basarabia, în timp ce patrioţii nevăzuţi ai sârbilor nici nu recunoşteau că sunt prizonieri la germani, chiar dacă n-aveau ce mânca şi cu ce se îmbrăca, ei erau, la rândul lor, asupritorii invizibili ai culturii româneşti din Sudul Dunării din Timoc. Ei nici nu admiteau o scriere a românilor cu alfabet chirilic sau circulaţia ziarelor sau a cărţilor româneşti, dar să ne mai gândim la o liberalizare în care s-ar fi permis ca cei aproximativ vreo 500.000 de români din Timoc – Serbia să poată publica ziare, cărţi sau să aibă şcoli româneşti. Orice carte românească ochită de naţionaliştii sârbi, numiţi cetnici, era confiscată şi arsă, iar cei prinşi cu cartea românească erau tăiaţi la gât ca nişte miei de Sfintele Paşti.
Spre deosebire de sârbi, de bulgari şi greci, românilor basarabeni ruşii le-au recunoscut identitatea şi le-au permis dezvoltarea şcolară şi literară, însă cu obligaţia de a folosi alfabetul slav în locul celui latin, care astăzi s-a schimbat şi este aşa cum trebuie, un alfabet curat latinesc.
Spre deosebire de basarabeni, românii bănăţeni din Banatul Sârbesc, în aceeaşi perioadă, când nimeni nu-i îndemna să-şi uite identitatea şi limba maternă, s-au găsit unii care şi-au sârbizat numele, cum este Aurel Gavrilă, ziarist (Gavrilov) şi Vasko Popa trece cu tot talentul său de partea

sârbilor, uitând că e român şi că Eminescu şi Dumnezeu, de undeva, îl vede şi îi notează trădarea.
După anul 1990, când s-a reînfiinţat *Astra Bănăţeană*, sub denumirea de „Astra Română”, pentru ca să-i cuprindă şi pe alţi români din sfera de activitate aşezată la Porţile de Fier şi fosta Dacie Aureliană, mi-amintesc că Grigore Vieru ne-a onorat la simpozioanele noastre, la începuturi (acum suntem la al XVIII-lea congres), de câteva ori şi ne-a încântat sufletele şi ne-a încărcat inimile de entuziasm şi solidaritate românească, pentru înflorirea limbii române la toţi fraţii, fie în nordul României, fie în sud peste Dunăre.
Acum, când Grigore Vieru s-a stins la un pod, unde îl aştepta Eminescu, şi astfel ei se sfătuiesc împreună, cum să-i trezească pe români, cum să se maturizeze politic România şi să se nască o nouă generaţie de politicieni, care să-şi dedice întreaga activitate lumească pentru propăşirea şi dezvoltarea limbii române la toţi fraţii noştrii, oriunde s-ar afla pe mapamond.
Asta pentru că ne aflăm încercuiţi de vecinii noştrii vicleni, care în declaraţii politice trag de timp pentru a crea condiţii de asimilare şi desfiinţare a românilor de peste hotare.
Aceşti luceferi au fost uniţi şi la bine, şi la rău, hrănindu-se cu speranţa că va veni ziua când toţi românii vor fi împreună şi liberi. Să nu luăm de la nimeni nimic, dar nici să le dăm din ceea ce avem şi ceea ce alcătuieşte tezaurul nostru care străluceşte peste identitatea noastră. Ei ne învaţă pe noi o lecţie şi anume cum să ne unim „în gânduri şi simţiri”, să uităm rivalităţile care ne despart şi să găsim calea comună a colaborării şi ajutorului reciproc din partea tuturor ce se numesc „românovlahi” în Timoc, români în Moldova şi Basarabia şi aromâni în Macedonia.
E foarte grav şi trist ca să dăm apă la moară şi să ne legăm oficial de cuvântul *vlah*, fără să ne dăm seama că toţi vlahii din lume ştiu româneşte şi toţi românii din lume la fel ştiu tot româneşte, indiferent că sunt în nordul sau în dreapta Dunării.
Luna ianuarie îi leagă în mod simbolic pe Eminescu şi Vieru, unul s-a născut în ianuarie şi altul a murit în luna ianuarie. De aceea ei sunt apropiaţi ca doi îngeri păzitori care ne alintă sufletul la nădejde şi la deznădejde. De acolo, de sus, ei ne văd şi ne inspiră cum să ne modelăm sufletele pentru înfrumuseţare şi dezvoltare. Cu Eminescu şi cu Vieru, socotim cuvintele din viile îmbelşugate ale românilor că vor fi protejate şi dezvoltate. De aceea sperăm că nimeni nu v-a îndrăzni să fure ceva din poezia lui Vieru şi a lui Eminescu, pentru că Vieru este acolo în faţă cu sabia de foc a inteligenţei româneşti, păzeşte sufletul nostru să nu piară.
Împreună cu cei doi luceferi, spiritul nostru naţional va străluci pe steaua siderală universală.
De la cei doi luceferi de limbă românească se va naşte o şcoală a tineretului şi a viitorului, în care se vor jertfi pentru fascinanta limbă şi suflet românesc, încât fiecare elev, fiecare student şi cetăţean să simtă că cele două personalităţi au trăit şi au murit pentru limba noastră românească, pe care „unii o plâng, iar alţii o cântă”.
Dumnezeu să-L primească pe Grigore Vieru în mijlocul viilor lui – *Sic tibi terra levis!*